

INSTITUTIONEN FÖR PSYKOLOGI

LUNDS UNIVERSITET

DEN EVENTUELLA KÖNSNEUTRALITETEN I DMTm

Jenny Sjögren

Psykologexamensuppsats

Handledare: Marie Bergström
Examinator: Sven Ingmar Andersson

Psykologexamensuppsats. Institutionen för psykologi, Lunds universitet. Vol. VII (2005): 09

Sammanfattning

Denna studie ville undersöka om en viss bild i det perceptgenetiska testet DMTm (Defense Mechanism Technique modified) kan vara på väg att bli omodern. Flickan i bild K1 (som visas för kvinnor) skulle idag kunna misstas för en pojke. En design med två beroende grupper på 30 män i varje användes. En grupp såg M1-bilden med en pojke och den andra såg K1-bilden med en flicka. Syftet var att undersöka om det fanns någon skillnad i gruppernas förmåga att korrekt kunna identifiera barnets kön. Resultatet visade på en signifikant skillnad – den grupp män som visades kvinnobilden i DMTm (K1), hade svårare att ange rätt kön på Hero än den grupp män som visades mansbilden (M1).

Nyckelord: DMTm, perceptgenetik, kön, könsneutralitet.

Innehållsförteckning

Inledning	5
<i>Syfte</i>	6
Teoretisk bakgrund	7
<i>Perceptgenetiska test</i>	7
<i>SAT</i>	7
<i>DMT</i>	8
<i>DMTm</i>	8
<i>Fischer/Sandberg</i>	9
<i>Utseende genom tiderna</i>	10
<i>”Kvinnlighet” genom tiderna</i>	10
<i>Frågeställning</i>	12
Metod	13
<i>Problemet</i>	13
<i>Den valda metoden</i>	13
<i>Testen</i>	15
<i>SAT</i>	15
<i>DMTm</i>	16
<i>Genomförandet</i>	17
<i>Testpersonerna</i>	19
Resultat	23
<i>Undersökningens art</i>	23
<i>Deskriptiv data</i>	23
<i>T-testet</i>	24

<i>Stuart-Maxwells/McNemar's test</i>	25
<i>Citat angående bildens ålder</i>	25
Diskussion	28
<i>Undersökningens resultat</i>	28
<i>Möjliga problemområden</i>	28
<i>Att bedöma könstillhörighet</i>	29
<i>Vad innebär undersökningen?</i>	31
<i>Vad gör vi nu?</i>	33
Referenser	35
Bilaga I	37
Bilaga II	38
Bilaga III	39
Bilaga IV	40
Bilaga V	42

Inledning

En bild är som regel oföränderlig. Vad människor ser i nämnda bild kan dock förändra sig över tiden. I takt med att seder och normer förändras i ett samhälle förändras även åsikter och därigenom tolkningar av bilder. Alla som idag ser en reklambild för underkläder förstår säkert att kvinnan på bilden är en fotomodell, men man kan tänka sig att om samma bild hade visats för någon för bara 50 år sedan är chansen stor att de skulle anse att bilden var pornografisk och att kvinnan förmodligen var prostituerad. I takt med förändringar inom mode, könsroller, lagstiftning, sociala regler och sammanhang så förändras vår syn på – och vår tolkning av – det vi ser omkring oss.

När det handlar om psykologiska tester gäller samma mönster av förändring som för samhället i övrigt. De flesta test riskerar att bli omoderna efter ett antal år om de inte ses över, standardiseras om, moderniseras i sitt språkbruk osv. När ett test inte är standardiserat är det naturligtvis svårare att på ett enkelt sätt undersöka om det i någon aspekt börjat bli omodernt. Regelbunden forskning angående etablerade test är det bästa sättet både för att kunna göra välfungerande test bättre, men även för att tydligt kunna visa att de fortfarande fungerar som det var tänkt.

Ett psykologiskt test som har använts sedan början av 1980-talet är DMTm (Defense Mechanism Technique modified). Detta är ett perceptgenetiskt test som används för diagnostisering och personlighetsbedömning enligt Anderssons modell (1991). DMTm består av bilder som visas med mycket korta exponeringstider och är konstruerat för psykodynamisk beskrivning och analys av personligheten (Andersson, 2004).

Det har gått många år sedan de olika bilderna till DMTm ritades. Ingen av dem ser helt nyritad ut, men tre av de fyra bilderna känns fortfarande allmängiltiga och entydiga. Men den första bilden som kvinnor får se (Bild K1), har en flicka i mitten av bilden som inte längre känns helt aktuell. Spontant kan man tycka att bilden ser gammaldags ut, och att flickan utifrån dagens moden och stilar inte ser speciellt feminin ut. Hon hade lika gärna kunnat vara en ung pojke med halvlångt hår. Trots detta verkar inte kvinnor som testats de senaste åren ha några direkta problem att avgöra könet på den ritade personen.

Om kvinnor ser en könsneutral bild så som föreställande en kvinna så kan det vara så att de ”ser sig själva” i bilden. Utifrån detta borde en man som ser samma bild anse att den föreställer en man. Därför testades 71 män varav 60 matchades ihop till 30 par. Den ena gruppen fick se bild K1 med en flicka (den så kallade Hero) i mitten och den andra gruppen fick se bild M1 med en pojke. Gruppernas förmåga att korrekt avgöra Heros kön jämfördes.

Syfte

Syftet med denna uppsats var att undersöka om man får Förnekande genom omvändning III (testpersonen anger fel kön eller anger inget kön alls på Hero) lika många gånger när man visar DMTm-bilden med kvinnlig Hero respektive med manlig Hero för en grupp manliga testpersoner.

Teoretisk bakgrund

Perceptgenetik och perceptgenetiska test

Inom perceptgenetiken studeras och definieras personligheten via individens rekonstruktion i nuet av sitt personliga förhållande till för människan allmängiltiga teman (Westerlund & Smith, 1983). Det perceptgenetiska synsättet innebär alltså att den värld som vi uppfattar skapas inom oss själva genom processer som oftast är förmedvetna. Dessa processer kan iakttas t ex om man delar upp perceptet i små bitar. Eftersom personlighet och perception ses som sammanlänkade till en enhet innebär detta att en analys av perceptgenetisk information är detsamma som en analys av personligheten. Den perceptgenetiska traditionen är inspirerad av olika psykologiska och filosofiska inriktningar, men är djupt grundad i den psykodynamiska skolan. En föregångare i området är Ulf Kragh, skapare av testet DMT. Ett annat stort namn är Alf L. Andersson, som har skapat testen SAT och DMTm, samt formulerat Anderssons modell för personlighet och utveckling (Andersson, 1991) som dessa båda test bygger på.

SAT

Spiral Aftereffect Technique, eller SAT, är en perceptgenetisk teknik för personlighetsbedömning enligt Anderssons modell. Här kan man se hur testpersonen rekonstruerar sig själv i sitt sätt att hantera förhållandet mellan sin "inre" och "yttre" verklighet. Tre psykiska ordningar innefattas i vart och ett av testets 10 odelbara perceptgenetiska basenheter, nämligen ”induceringen av eftereffekten under den automatiska (kroppsliga) påverkan på betraktaren som spiralrörelsen utövar, den illusoriska eftereffektupplevelsen och, slutligen, betraktarens bedömning och (språkliga) bekräftelse av att eftereffekten upphört”. (Andersson, 2004, s. 3) Två huvudaspekter som framkommer är

den instrumentella och den relationella, som i testet motsvaras av SAT-strategin respektive SAT-identiteten.

SAT används ofta tillsammans med DMTm då de båda testen delvis överlappar men även kompletterar varandra. I de fall då olika grupper jämförs med hjälp av DMTm, är profilen i SAT ofta en av de avgörande faktorerna vid gruppindelningen. För en mer utförlig beskrivning av SAT, se Andersson (2004).

DMT

Defense Mechanism Technique, eller DMT, utvecklades av Ulf Kragh under 1960-talet och manualen utkom 1969. Testet låter oss utifrån den perceptgenetiska processen se hur varseblivning fungerar innan den blir medveten. Kragh var inspirerad av nykantiansk filosofi samt gestaltpsykologi när han med Oidipus-komplexet i åtanke utvecklade sin metod för uppdelning av perceptionsprocessen. Psykoanalytisk försvarsteori ligger till grunden för tolkningarna där olika perceptionella förvrängningar ses som av testet framprovocerade tecken på ångest eller som olika typer av försvar.

DMTm

Defense Mechanism Technique modified, eller DMTm, utvecklades av Alf L. Andersson genom att använda valda delar DMT, men med vissa element omkastade. Han utvecklade även den teori som DMTm och SAT tolkas utifrån. Enligt denna utvecklings- och personlighetspsykologiska modell finns det 5 olika kunskapsformer, dvs. sätt som människan ”när kunskap om omvärlden och sig själv som del av sin omvärld” (Andersson 2004, s. 2). Dessa kunskapsformer kan visas upp som två olika utvecklingslinjer, den ena relaterad till hur extern verklighet konstrueras och den andra till skapandet av självet. De två linjerna

samverkar och skapar 7 olika nyckelpositioner som en individ skall gå igenom under sin uppväxt. Varje nyckelposition är relaterad till en tidigare känd psykoanalytisk förklarings- eller förståelsemodell. Vissa av nyckelpositionerna hör även samman med olika typer av perceptgenetiska försvar.

De tre olika huvudtyperna av ångest som DMTm skall aktivera är separationsångest, affektångest och identitetsångest. Dessa tre framkallar var sin huvudtyp av försvar som i kodningen av DMTm kallas för förnekande, affektförsvar och förnekande genom omvändning.

Det finns en mängd olika undertyper av ångest och försvar, men vad det gäller denna undersökning är det främst de olika typerna inom förnekande genom omvändning som är relevanta. Dessa har med separathet, olikhet, kön och generation att göra. Omvändning III förklaras i DMTm's manual så som "omvändning av eller icke erkännande av H's kön" (Andersson, 2004), där H är detsamma som Hero, eller bildens mittfigur.

Fischer/Sandberg

I sin psykologexamensuppsats från 1983 skriver Anette Fischer och Ulla-Britt Sandberg om skillnaden mellan mäns försvarsstrategier när de på bilderna får se en motkönad biperson jämfört med när de får se en medkönad biperson. Denna uppsats var ett av stegen för att omvandla Kraghs test DMT till Anderssons DMTm. En undersökning var redan gjord där man visat att kvinnors mönster av försvarsmekanismer påverkas av könet på bipersonen. Författarna kunde i denna uppsats visa att även mäns försvarsstrategier påverkades av könet på bipersonen. En samkönad Bp gav färre icke-narcissistiska och något mer narcissistiska försvar än en motkönad Bp.

Ett problem som påtalas i uppsatsen är att i den andra bildserien, där Herofiguren är tonårig, visade sig den kvinnliga Bp man klippte in vara ”misslyckad” på så sätt att hon av de flesta försökspersonerna uppfattades som en man i exponering 20. Fischer och Sandberg påpekar att ”Detta visar att DMT-bilder kan bli ’omoderna’ och att de måste ses över. Bilderna måste vara ordentligt könsmässigt ’polariserade’ för att fungera så som testet avser”. (Fisher & Sandberg, 1983, s. 25). De ställer även frågan om det kan vara så att en könsmässigt obestämd biperson väcker ”en annan typ av ångest och därmed en annan försvarsstrategi än ett hot med tydligare könstillhörighet” (Fisher & Sandberg, 1983, s. 26).

Utseende genom tiderna

På 1950-talet var det stora skillnader mellan könen inom modet, både vad gäller kläderna och håret. Under 1960-talet började detta förändras. Det s.k. hippie-modet skapades, och även för de lite mer ”ordentliga” ungdomarna slog unisex-modet igenom i slutet av 1960-talet. Dessa moden innebar bland annat att det blev acceptabelt med långt hår för män och kort hår för kvinnor. Även många klädesplagg var liknande eller identiska för könen, som t ex kaftaner, jeans och unisexoveraller (Connikie, 1995).

Under 1970- och 1980-talet blev modet mer feminint för både män och kvinnor och glamour betonades. Samtidigt fanns det vissa modeinriktningar för kvinnor som var väldigt maskulina och strikta. Könsgrensarna suddades mer och mer ut. (Mulvey & Richards, 2001).

”Kvinnlighet” genom tiderna

”Kvinnlighet” är ingen konstant egenskap. Även om många av de egenskaper som vi traditionellt ser som kvinnliga har hållit sig likartade över tid, så är det ändå mycket som

förändras allt eftersom åren går (Crona, 1993; Björk, 1996). Psykologiska skillnader mellan könen som tidigare ansågs biologiska klassas nu för tiden som kulturellt betingade då man insett att de förändrats. I och med detta förändras även vår förväntning om hur en kvinna skall vara.

Genom att fler utbildningsvägar blivit möjliga för kvinnor så har kvinnor kommit att utföra fler och fler typer av arbeten. Med yrket kommer ofta arbetskläder, vilket även har breddat människors förväntan på kvinnligt utseende.

Sandra Bem skrev 1974 en artikel om psykologisk androgynitet samt om testet hon utformat för att mäta denna. Enligt henne fanns inte manligt och kvinnligt längst ut på var sin sida av en skala, med androgynitet som ett diffust ”varken-eller” i mitten. I stället såg hon manligt och kvinnligt som liggande på två helt separata skalor. Androgyna var de som fick höga värden på både den manliga och den kvinnliga skalan.

Enligt Bem var androgynitet något positivt och eftersträvansvärt. En androgyn människa har tillgång till fler alternativ när han eller hon ställs inför en viss situation. Detta ger en möjlighet att använda sig av det beteende som verkar vara mest effektivt just då, utan att vara begränsad av könsroller och stereotyper. De personer som är könstypade, dvs. som får högt på antingen skalan för manliga eller kvinnliga egenskaper, ser hon som mer begränsade. Allt de upplever passerar genom ”könsglasögon”, även om upplevelsen i sig inte har med manligt eller kvinnligt att göra.

Frågeställning

Är DMTm's kvinnliga Hero i bild K1 otydligt avbildad utifrån dagens normer om manligt och kvinnligt? Är denna otydlighet i så fall så uttalad att bilden, om den visas för män, i stor utsträckning tolkas så som föreställande en man?

Metod

Problemet

Frågeställningarna rör sig kring bild K1 och den eventuella könsotydligheten hos Hero.

Tanken är att bilden över tid har blivit så omodern på grund av ändrade stilar och moden att den avbildade kvinnan i mitten numera lika gärna hade kunnat tas för en man. Dock har flera erfarna testare, bland dessa återfinns testets konstruktör Alf L. Andersson, informellt rapporterat att de inte spontant har uppmärksammat någon ökning av kodningar i kategorierna under Omvändning III. Dock bör man här påpeka att bara för att någon sådan ökning inte uppfattats innebär detta inte att någon sådan ökning inte har skett. Utan en omfattande undersökning kan inte påståenden i någondera riktningen göras.

I en normal testsituation får en person som testas med DMTm endast se de bilder där Hero är av samma kön som testpersonen själv. Ställ detta mot faktumet att andelen Omvändning III:s underkategorier på senare år inte blivit så pass mycket större hos kvinnor att det aktivt uppmärksammas hos testledare. Orsaken till detta skulle enligt författaren kunna vara testpersonernas tendens att "se sig själva" i bilderna. När ett stimuli (i detta fall bilden av Hero) är tvetydigt så tolkar en testperson det utifrån sig själv och sina egna erfarenheter. En kvinna tolkar en könsneutral person som troligtvis tillhörande det kvinnliga könet, medan en man tolkar samma figur som troligtvis tillhörande det manliga könet.

Den valda metoden

Ett sätt att komma runt detta är att testa bilden K1 på män. Om teorin stämmer, och Hero är så pass könsneutral att detta kan innebära ett problem för testet, så borde män i högre grad ange fel kön när de exponeras för bilden med en kvinnlig Hero. De skulle alltså även de "se sig

själva” i bilden, och ange Hero såsom samkönad med dem själva. De skulle säga att Hero var av manskön. Om författarens teori är felaktig skulle män som exponeras för bilden K1 kunna ange rätt kön på Hero i samma utsträckning som de män som exponeras för bilden M1, där Hero är av manskön. De skulle alltså rapportera att Hero i K1 var av kvinnokön.

DMTm är inte standardiserat vilket innebär att det inte finns några siffror som visar hur många procent av normalpopulationen som uppvisar de olika försvaren i kodningen (För en mer utförlig beskrivning av standardiseringsprocessen, se Anastasi & Urbina, 1997). Detta gör en undersökning mer komplicerad då man på grund av detta inte har någon bild av hur testpersoner normalt sett brukar svara. Alltså finns det ingenting att jämföra med för att se om fler män än förväntat uppvisar något av försvaren under Omvändning III när de ser bilden med en kvinnlig Hero.

De två olika bilderna som TP normalt får se under testningen är inte likvärdiga och utbytbara, utan istället komplementära och avser att mäta delvis olika aspekter av personligheten. Man kan alltså inte jämföra de uppvisade försvaren på första bildserien med de på den andra bildserien. Det är alltså inte möjligt att administrera hela testet för ett antal män för att se om det blev någon skillnad i försvarsmönster mellan första och andra bildserien, för att därigenom besvara frågan om bildens könsotydlighet.

Ett sätt att lösa problemet hade varit att först låta männen se bild K1 och sedan M1 (eller tvärt om) för att sedan jämföra resultaten för de båda bildserierna. Men risken blir då överhängande att testpersonerna blir påverkade av den första bildserien, vilket skulle göra resultatet mycket osäkert. En möjlighet hade varit att låta lång tid (dvs. flera månader) flyta mellan visningen av den första och den andra bilden. Dock kan ändå en viss risk för påverkan kvarstå, men än

viktigare i sammanhanget var att detta skulle försvåra anskaffandet av testpersoner samt med stor sannolikhet öka bortfallet dramatiskt. Dessutom skulle det förlänga testperioden på ett i sammanhanget svårförsvarat sätt.

På grund av detta föll valet av metod på designen med matchade grupper. Detta innebär att man parar ihop personer som är lika utifrån vissa för testet viktiga egenskaper. Paret får sedan medverka i var sin testgrupp. Det som forskare tittar på i resultaten blir då inte skillnaden mellan grupperna, utan skillnaderna mellan varje par. (se bl a Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister, 2000) En grupp män skulle få se den bild som normalt visas för män, dvs. bild M1. Deras resultat skulle sedan jämföras med den grupp män som fick se bild K1. Den grupp som fick se M1 kallas härnäst för ”mansgruppen” och den grupp som fick se K1 kallas ”kvinnogruppen”.

De två grupperna matchades utifrån två faktorer:

- Resultat på SAT.
- Ålder. Varje testperson matchades med någon som var maximalt 5 år äldre eller yngre.

Om någon i paret ännu inte fyllt 20 så var den tillåtna maximala skillnaden i ålder 2 år.

Testen

De två testen som ingick i undersökningen var SAT och DMTm. Båda testen kräver speciell utrustning i form av särskilda takistoskop (”tittskåp”), noggrant kontrollerad miljö samt ytterst specifika instruktioner från testledaren så som angivet i manualen (Andersson, 2004).

SAT. Testet går till på så sätt att TP får i ett tittskåp se en roterande spiralbild. Efter en viss tid byts bilden ut mot en cirkel med en prick i mitten. En synvilla framkommer här för de allra

flesta där cirkeln förefaller växa eller komma emot en. Testpersonens uppgift är att tala om när cirkeln återigen verkar stå still. Två förförsök görs för att försäkra sig om att TP förstår instruktionerna. Efter detta följer en 15 minuter lång paus och sedan de 10 huvudförsöken. Tiderna antecknas av testledaren. Betydelsefullt här är både hur långa tider TP rapporterar samt om man kan notera en stigande, fallande eller konstant trend. Denna trend kallas strategi, och det finns en minus-, en plus- och en nollstrategi. Genom ett antal uträkningar fås en identitet fram. Dessa är beroende av hur lång tid TP rapporterar att fenomenet pågår. Kombinationen av strategin och identiteten ger åtta olika profiler, s.k. SAT-kategorier (Andersson, 2004).

DMTm. När detta test normalt administreras får varje TP se två olika bilder. I mitten av båda bilderna finns en person av samma kön som de själva. Vid sidan finns en äldre, hotfull figur. Förutom dessa två bilder får testpersonen även se två ”testbilder” som skall visa var de riktiga bilderna dyker upp. Dessa består av ett omönstrat punktraster. Testpersonen får titta in i ett takistoskop där bilderna visas ytterst korta stunder. Varje bild visas 20 gånger, lite längre tid för varje visning (från 5 till 1150 millisekunder). TP blir *inte* informerad om att det är exakt samma bild som visas 20 gånger. Efter varje exponering ska TP med ord beskriva vad han eller hon såg, samtidigt som en enkel teckning av det hela skall ritas på ett för detta syfte avsett papper. Testledaren antecknar allt som sägs och efter testningen förs bilderna ihop med den verbala beskrivningen för en kodning av resultatet.

Vid kodningen är det feltolkningarna som TP gjort av bilderna som uppmärksammas. Alla beskrivningar som avviker från det den faktiska bilden föreställer kodas. De olika feltolkningarna sorteras i olika grupper utifrån Anderssons modell. De olika grupperna associeras med olika typer av perceptgenetiska försvar. Detta ger en inblick i testpersonens

mönster av försvarsmekanismer och ger därigenom en bild av hur väl de har möjlighet att fungera i ångestskapande situationer.

Bland identitetsförsvaren, eller ”förnekande genom omvändning”, återfinns Omv III, vilket innebär ”omvändning av eller icke erkännande av H’s kön”. Denna Omvändning III finns i 4 varianter:

Omv III:1 : H’s kön förändras från korrekt till inkorrekt.

Omv III:2 : H’s kön är inkorrekt i minst åtta exponeringar i följd, men inte i samtliga exponeringar där det angivits.

Omv III:3 : H’s kön har angivits under genesen men är inte korrekt i någon exponering.

Omv III:4 : H’s kön är inte specificerat någon gång under genesen.

(Alla citat och definitioner om Omv III är ur Spiral Aftereffect Technique (SAT) och Defense Mechanism Technique modified (DMTm), Andersson, 2004)

Genomförandet

Testpersonerna införskaffades via anslag (Bilaga I samt II) uppsatta på anslagstavlor runt om i centrala Lund. Även så kallade ”handouts” användes (Bilaga III), dvs. lappar som personligt överlämnades till män, som genom detta fick en möjlighet att ställa eventuella frågor. Även detta skedde i centrala Lund. Testningarna pågick under de sista två veckorna i maj 2003, för att göra uppehåll under sommarmånaderna och återupptas i september. Den sista testningen genomfördes i december 2003.

Eftersom tillströmningen av frivilliga testobjekt var dålig före sommaren beslutade författaren att erbjuda testpersonerna en presentcheck på 50 kr hos en känd hamburgerrestaurang.

Kostnaden för detta betalades med privata medel. Då detta infördes ökade antalet intresserade flerfaldigt.

Totalt testades 71 personer. Ett mindre antal personer kom inte till sin avtalade tid, men efter ombokningar dök de allra flesta upp. Endast fyra personer som någon gång fått en tid blev inte testade.

Så gott som alla som via e-mail eller telefon visat intresse för att medverka i studien (under den aktiva testfasen) blev testade. Alla de som tagit en första kontakt med författaren valde att medverka i studien (eventuellt undantaget de fyra personer som inte kom på sina avtalade tider och sedan inte återkom för ombokning). Ett fåtal personer ville medverka men fick avstå. Dessa personer föll inom två kategorier:

- De vars scheman inte gick att kombinera med en testning (3 pers.).
- De vars utbildning innebar att de kände till bilderna i DMTm, t.ex. psykologstuderande (2 pers.).

Alla testningarna skedde i samma lokal med författaren som ensam testledare. Ansträngningar gjordes för att testsituationen skulle bli så likartad som möjligt för de olika testpersonerna.

Testpersonerna fick först göra förförsöken i SAT. Därefter ombads de att fylla i en enkät med olika personuppgifter (Bilaga IV). Denna enkät gavs av tre anledningar:

- För att få tillgång till de fakta som behövdes för matchningen av paren, och/eller för den statistiska redovisningen av testpersonerna.

- För att få tillgång till fakta som eventuellt skulle kunna påverka resultatet. Om ett oväntat resultat framkom skulle möjligheten finnas att gå tillbaka och se om några samband med någon annan faktor kunde påvisas.
- För att på ett stressfritt sätt fylla ut den 15 minuter långa pausen mellan förförsöken och huvudförsöken i SAT.

Efter enkäten fick testpersonerna göra huvudförsöken i SAT. Därefter följde testningen med DMTm. Då det endast var den första bildserien som var relevant för undersökningen så avbröts testningen efter denna.

Under de första 15 testningarna fick varannan person se K1 och varannan M1, detta för att minimera eventuella effekter av en ovan testledare. Efter detta kontrollerades sedan TP fullgjort SAT om testpersonen gick att para ihop med någon redan testad. Om inte, så fick de se den bild som därtills visats för minst antal testpersoner.

Testpersonerna

Sammanlagt testades alltså 71 personer, där 60 av dessa kunde matchas tillsammans för att bilda 30 par. All statistik som redovisas kommer att vara på de 60 personerna som ingick i något par. De återstående 11 testpersonerna och deras resultat kommer inte att redovisas.

Siffrorna kommer, om inte annat anges, att redovisas så som följer: Den första siffran gäller alla 60 testpersonerna. Inom parentes redovisas de två grupperna separat, först mansgruppen, sedan kvinnogruppen.

Testpersonernas ålder varierade från 18 år och 11 månader, till 36 år och en månad vid testtillfället. Medelåldern var 24 år och 6 månader (24 år och 8 månader / 24 år och 4 månader). Skillnaden i ålder inom paren var i genomsnitt 21.7 månader med ett medianvärde på 20 och en standardavvikelse på 16.2.

Testpersonerna hade i genomsnitt 96.3 högskolepoäng (92 / 100.6). Alla testpersonerna studerade, eller hade tidigare studerat, på högskolenivå. Vid testtillfället studerade 45 pers. (21 / 24), förvärvsarbetade 4 pers. (4 / 0) och antalet som kombinerade studier med arbete var 11 (5 / 6).

Vad gäller antal föräldrar med akademisk utbildning var resultatet följande:

Ingen av föräldrarna hade akademisk utbildning: 14 pers. (5 / 9)

En av föräldrarna hade akademisk utbildning: 17 pers. (9 / 8)

Båda föräldrarna hade akademisk utbildning: 29 pers. (16 / 13)

Exakt hälften angav att de aldrig tidigare blivit testade i forskningssammanhang. 26 personer angav att de testats en till fem gånger och fyra testpersoner angav antal som var högre än 5. 15 var det högsta antalet som rapporterades. I genomsnitt var testpersonerna testade 1.78 gånger (1.76 / 1.80)

Ingen av de testade angav att de tidigare genomfört DMTm, eller något annat likartat test.

Ingen uppgav sig äta psykofarmaka.

Resultaten kodades exponering för exponering utifrån om testpersonen angav:

- 0 : fel kön på Hero
- 1 : inget kön på Hero
- 2 : rätt kön på Hero

Kod 1, dvs. inget kön på Hero, användes när det antingen inte fanns några som helst könsangivelser i testpersonens svar (t ex. där testpersonen inte uppfattat bilden som föreställande människor), alternativt när testpersonen sade sig inte alls kunna avgöra könet på Hero. Om någon som helst könsangivelse fanns, t ex testpersonen talade om Hero som en ”hon” eller ”han”, så kodades det som en könsangivelse, dvs. antingen 0 eller 2.

De första 5 exponeringarna kodades inte, och är följaktligen inte inberäknade i resultatet. Detta då testpersoner under de första exponeringarna ofta ser väldigt lite av bilden och alltså i de flesta fallen inte kan ange något kön på de avbildade personerna. Det är inte ovanligt att det går flera exponeringar innan testpersonen ens är säker på att det är människor som är avbildade. Därför ansågs inte dessa fem första exponeringar kunna tillföra någon ytterligare information. Beslutet togs under testperioden innan några beräkningar av resultatet gjorts.

För den statistiska bearbetningen valdes Students T-testet för beroende grupper, då det rörde sig om en studie med matchade par utan kända populationsvärden (Pagano, 1994; Siegel, 1956). Dock ansågs detta test inte helt idealiskt, bland annat då man för att kunna använda sig av detta test var tvungen att omvandla tre i grunden kvalitativt olika svar till kvantitativ data, dvs. siffror. Detta behöver inte nödvändigtvis orsaka fel eller ge en missvisande bild av den hopsamlade informationen, men en kompletterande metod användes för att även kunna

presentera resultatet med dess kvalitativa egenskaper bibehållna. Testet som valdes var McNemar's test för matchade par, främst versionen avsett för mer än två klasser (utvecklat av Stuart (1955) och Maxwell (1970)) men även testet avsett för enbart två klasser användes (Siegel, 1956; Fleiss, 1981). Se Bilaga V för noggrannare redovisning av Stuart-Maxwell's test.

Resultat

Undersökningens art

Undersökningen som gjorts består av en studie av matchade par. För att de båda grupperna lättare skall kunna jämföras har deras svar kodats in i de tre kategorierna ”Rätt kön”, ”Fel kön”, och ”Inget kön”. Detta ger hypotesupställningen:

Nollhypotesen (H_0): Grupperna kommer inte att uppvisa någon skillnad i förmåga att korrekt kunna ange Heros kön.

Alternativhypotesen (H_1): Grupperna kommer att uppvisa skillnader i förmåga att korrekt kunna ange Heros kön.

Alphavärdet sätts till $\alpha = 0,05$.

Deskriptiv data

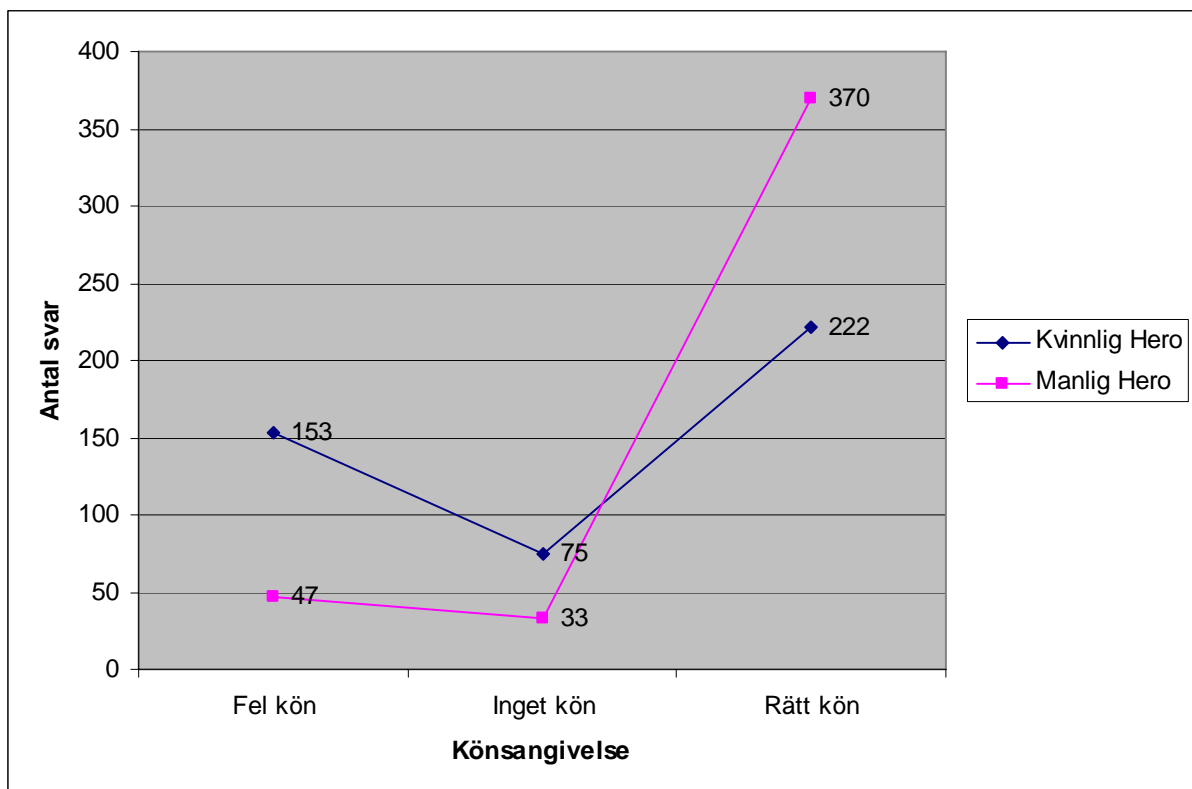
Sammanställningen av testresultaten visade på skillnader mellan grupperna. Om man endast tittar på skillnaden i resultat mellan grupperna, och för tillfället ignorerar skillnaden mellan individerna i paren (skillnaden mellan paren redovisas under rubrikerna ”T-testet” samt ”Stuart-Maxwells/McNemar’s test”), så noterar man att svaren de två grupperna gett skiljer sig synbart åt.

Under de första visningarna som redovisas i denna undersökning (dvs. visning 6 och framåt) är det ungefär lika många i de båda grupperna som svarar rätt eller fel vad gäller Heros kön. Skillnaderna kommer dock snabbt och vid visning 15 är det bara en enda person ur mansgruppen (den grupp som fick se bilden M1) som inte svarade rätt vad gäller kön. I alla de återstående visningarna kunde samtliga 30 i mansgruppen korrekt rapportera Heros kön. I kvinnogruppen (den grupp som fick se bilden K1) låg resultatet relativt jämt de sista 9

visningarna, där ungefär halva gruppen klarade av att korrekt ange könet på Hero.

Kvinnogruppens bästa resultat var på den sista visningen där 18 av 30 personer rapporterade rätt kön. Detta alltså jämfört med 30 rätt av 30 möjliga för mansgruppen.

När vi väljer att titta på det totala antalet svar av en viss typ i de båda grupperna så ser vi även här stora skillnader mellan grupperna. I Figur 1 har alla 15 svaren på de 15 visningarna räknats ihop för mansgruppen respektive kvinnogruppen (15 svar * 30 personer = 450 svar/grupp).

Figur 1. Svarsfördelning för båda grupperna (absoluta tal).

T-testet

Vid beräkningar med Student's T-testet för beroende grupper framkom ett t-värde på -3,318, vilket är signifikant vid alfavärdet 0,002. I uträkningen framkom även siffror för standardavvikelsen för de båda grupperna. För kvinnogruppen var standardavvikelsen 11,08

och för mansgruppen 5,43. Detta visar på att spridningen av svaren var mycket större för de som fick se kvinnobilden jämfört med de som fick se mansbilden.

Stuart-Maxwells/McNemar's test

Dessa test används ofta inom medicinsk forskning och gör det möjligt att jämföra resultat med kvalitativa variabler. Då Stuart-Maxwells test är mindre känt vill författaren presentera testet i mer detalj, se Bilaga V. För McNemar's test, se bl a Fleiss (1981) och Siegel (1956).

Analysen resulterade i χ^2 -värden som kontrolleras mot tabeller för en frihetsgrad (för endast 2 möjliga utfall, dvs. exponering 18 samt 20) samt 2 frihetsgrader (för 3 möjliga utfall, dvs. de återstående exponeringarna). Nedan i Figur 2 redovisas dessa värden för varje exponering, samt signifikansnivå. Detta innebär att resultaten var signifikanta på de 6 sista frågorna utifrån ett alfavärde på 0,05.

Citat angående bildens ålder

Under testningens gång var det flera testpersoner som tog upp bildens utseende.

Kommentarerna var ytterst likartade i det att de alla som nämnde saken verkade anse att bilden såg ”gammal” ut. En TP kommenterade att ”... han såg ut som en grabb på ett skolfoto från sekelskiftet...”, medan en annan tolkade bilden som något nyare i sitt påpekande att det ”... såg ut att vara 70-talsstuk på kläder eller frisyrier eller nåt”. Denna tidsepoks betydelse för könsbestämning insåg den man som sade att ”De ser könsneutrala ut, lite 70-tal sådär”. Någon konsensus angående i vilken specifik tidsepok bilden ritades fanns inte. En man tyckte att ”Det ser ut att vara ett äldre foto, 30-40-50-tal”. Även andra svårigheter än den att könsbestämna Hero uppkom i samband med bildens utseende. En man nämnde att ”Pojken

Visning nr	Resultat i χ^2	Signifikansnivå
20	10,08	0,01
19	16	0,001
18	12,07	0,001
17	15	0,001
16	14	0,001
15	12,31	0,01
14	5,33	0,10
13	5,33	0,10
12	5,33	0,10
11	3,85	0,20
10	4,09	0,20
9	2,39	0,50
8	1,21	0,70
7	0,10	0,0
6	1,42	0,50

Figur 2. χ^2 -värden för varje exponering i undersökningen samt signifikansnivå.

sitter, det är en gammaldags bild, så han ser ut som 10 eller 15, men han kan vara yngre för det är en gammal bild”.

Av de som ingick i kvinnogruppen, och alltså fick se bilden av en ung flicka, var det flera som kommenterade hennes frisyr så som könsneutral alternativt maskulin. ”Hade till och med kunnat vara en flicka vid bordet, såg ut som det, svårt att avgöra på frisyren”, var det någon som sade. De identifierade felaktigt flickan som en pojke, men verkade själva tro att de såg rätt ”trots” frisyren. ”...hans frisyr...hade kunnat funka både på killar och tjejer, men det ser ut som en pojke i alla fall”. I många av de fallen där TP angav fel kön i de senare visningarna

nämndes håret i bildbeskrivningarna, som hos den mannen som påpekade att ”Killen har lite ‘bröderna Lejonhjärta’-frisyr”.

Samma sak gällde Heros klänning, som ibland sågs som ett linne avsett för män. Ett yttrande lät ”Han ser ut som han har ett linne eller nåt sånt där”. Även här dök åsikter om bildens epokmässiga hemmahörande upp, tex. när en TP trodde att ”Sonen har nån gammal klädsel, bara armar ser det nog ut att vara.”

Även under samtalen efter testningarna framkom liknande åsikter. 1940- till 1970-tal nämndes samt jämförelser med gamla skolboksillustrationer.

Diskussion

Undersökningens resultat

Resultatet i denna undersökning visar på en skillnad i de båda gruppernas förmåga att korrekt avgöra Heros kön. Kvinnobilden tolkas såsom föreställande en man signifikant oftare än vad mansbilden tolkas så som föreställande en kvinna. Exakt vad detta beror på är självklart omöjligt att avgöra med säkerhet i denna typ av undersökning, men här uppvisas exakt det resultat som förutsågs i frågeställning och hypotestuppställning. Detta ger goda förhoppningar om att skillnaden mellan grupperna faktiskt beror på Heros könsotydlighet.

Möjliga problemområden

Självklart är det svårt att dra några absoluta slutsatser i en undersökning med endast 30 par, men då skillnaderna mellan grupperna var så pass stora kan man ändå se detta som en god indikation på de faktiska förhållandena. En replikering i större skala skulle förhoppningsvis visa på samma typ av siffror.

Testpersonerna är en ytterst homogen grupp där de allra flesta kan beskrivas som svenskättade män, några år över 20, som väl klarar av sina studier på Lunds Universitet. Att överföra deras resultat till andra populationsgrupper kan vara vanskligt. Dock innebär ju designen med tvillingstudien att delar av detta problem avvärjs. Testpersonernas förmåga att korrekt bestämma Heros kön jämförs inte med några utomstående grupper, utan endast skillnaden inom populationgruppen mäts. Om skillnaderna inom denna homogena grupp är så pass stora vad gäller könsbestämningen av Hero, så finns det goda chanser att skillnader kan hittas även i andra populationsgrupper.

Sammantaget kan man säga att trots att resultatet som här redogjorts för visade på klara skillnader mellan de två grupperna så är undersökningen ändå för liten och för begränsad i sin homogenitet för att några klara slutsatser skall kunna dras. Mer forskning behövs för att säkerställa resultaten.

Att bedöma könstillhörighet

Bilden av den unga flickan vid bordet kan kanske kännas omodern och könsneutral idag, men så var självklart inte fallet när den ritades. Om man studerar bilden märker man att flickan avbildats med många rundade och mjuka linjer. Håret är i en page-frisyr utan några egentliga raka linjer och hennes klädsel består av vad som ser ut som mjuka tyger som bildar runda urringningar. Utseendet skall se mjukt, och förmodligen genom detta även feminint ut.

Vad gäller mode och utseende har ju skillnaden mellan dam- och herrmode luckrats upp alltsedan 1960-talet. Fler och fler frisyrer anses acceptabla på både män och kvinnor, speciellt hos de yngre. Vardagsfrisyrer är dessutom sällan lika könsspecifika som festfrisyrer, vilket gör att det blir ännu svårare att könsbestämma en till synes vardagsklädd person. Speciellt kan detta tänkas om åldern på den iakttagna är osäker. Detta förklarar säkert en hel del av testpersonernas osäkerhet.

Bildens mjuka avbildande av flickan avsåg förmodligen att framhäva kvinnlighet. Dock finns idag kanske tendenser att tänka på den ”mjukisman” som ofta porträtterades under 1970-talet, och genom detta tappar man känslan av någon definitiv könstillhörighet. Dessutom kan man tänka sig att det är lätt att se ett riktigt ungt barn i bilden, och då även de ofta avbildas mjukt

och med rundade former i kinder och hår oavsett kön finns här än fler orsaker till denna undersöknings resultat.

Bem (1974) skriver om psykologisk androgynitet så som något positivt. För henne är en androgyn person någon som har många egenskaper både bland de som samhället klassar som kvinnliga och de som det klassar som manliga. Mycket i dagens samhälle verkar spegla hennes åsikter, t ex inom ledarskap och föräldraskap. Man kan därför spekulera i hur resultatet hade sett ut om testpersonerna enbart hade varit äldre män. Då dessa har växt upp i ett samhälle som satte manligt och kvinnligt som oförenliga motpoler så kan man tänka sig att psykologisk androgynitet för dem inte hade varit lika odelat positivt. På samma sätt hade förmodligen även den rent utseendemässiga androgyniteten varit mer negativt laddad för dem. De skulle genom detta ha starkare inre anledningar att könsbestämma Hero på traditionellt vis. Dessutom kan man tänka sig att de, genom att de redan skapat sina individuella ”könsglasögon” när bilderna ritades, oavsett sina åsikter om manligt och kvinnligt hade haft lättare att sätta det kön på bilderna som konstruktören avsett.

Flera testpersoner nämnde spontant att bilden de fick se såg ”gammal” ut, bland annat nämndes gamla skolboksillustrationer. Självklart påverkas man av NÄR man tror en bild är ritad och vilken tidsålder den man tror den porträtterar. En man med storlockig peruk och färgglada åtsittande sidenbyxor blir sannolikt bedömd väldigt olika om han visas på ett nutida foto eller på en oljemålning från den franske kungen Louis XIV:s tid. Utifrån detta kan man anta att vissas bedömning av kön påverkades av detta och att de försökte se kön utifrån sina egna antaganden om hur kön avbildades på den tiden de ansåg att bilden var ifrån. Samtidigt var det förmodligen många som inte uppfattade bilden som gammalmodig, utan istället dömde kön utifrån sin egen bild av nutidens sätt att avbilda kön. Det är de sistnämnda som visar på

bilden K1's brist. Eventuellt skulle man kunna konstruera en bild som är så övertydligt gammaldags att alla tolkar den såsom tillhörande en viss tidsepok, och utifrån detta bedömer personernas könstillhörighet. Detta skulle dock innebära att motivets giltighet avlägsnas från testpersonen, som nu får svårare att läsa in sina egna problem och hotbilder. Själva syftet med DMTm skulle få stryka på foten.

Vad innebär undersökningen?

Denna undersökning visade att Hero i K1-bilden verkar vara så pass könsneutral att män i stor utsträckning ser henne som en person av manskön. Man kan då ifrågasätta relevansen med undersökningen då bilden normalt sett bara visas för kvinnor, och dessa ser ju fortfarande i väldigt hög grad Hero som en feminin individ. Om man måste visa bilden för män för att någon könsotydlighet ska gå att mäta, är då inte bilden fortfarande bra nog?

Först och främst måste här nämnas att det finns inga siffror på om utfallet för de olika försvaren har förändrats under årens lopp. Om man genomförde en metaundersökning där man studerade siffrorna i de olika undersökningarna som gjorts med DMTm och jämförde dessa via en tidsaxel så skulle det kunna visa sig att Omvändning III och dess underkategorier faktiskt har ökat hos kvinnor. Om detta har skett i långsam takt är det inte alls säkert att någon skulle ha uppmärksammat detta. Å andra sidan kan det mycket väl vara så att ingen ökning kan hittas.

Om man faktiskt skulle lyckas peka på en ökning av Omvändning III under de senare åren så kan man å andra sidan inte direkt avgöra vad detta beror på. Det skulle ju kunna vara så att kvinnor nu för tiden faktiskt använder sig mer av Omvändning III, så att resultaten visar på en

faktisk ökning. En annan orsak till ökningen kan vara att bilden feltolkas av de kvinnliga testpersonerna.

Man bör här även beakta Anette Fischer och Ulla-Britt Sandbergs psykologexamensuppsats från 1983 som behandlade hur könet på bipersonen i DMT spelade in vad gäller de försvar som testpersonerna använde. De talar om hur bipersonen måste vara tillräckligt tydligt tillhörande ett visst kön, annars kan detta inverka på hela strukturen av försvar som används. Om tveksamheter kring könet på bipersonen påverkar vilka försvar som används av TP så innebär det ju att tveksamheter kring könet på Hero också borde spela in, något som även stöds av testets teoretiska bakgrund. En av grundstenarna i testet är ju att Hero skall vara samkönad med TP. Om Heros kön är diffust skulle detta kunna påverka resultatet även om TP inte medvetet har noterat denna tvetydighet. Andra försvar skulle kunna aktiveras eller inte aktiveras jämfört med om man testat med en mer feminin kvinnlig Hero. Detta innebär att även om man empiriskt bevisar att Omvändning III inte ökat hos kvinnor sedan tiden då testet först utvecklades så kan ändå en eventuell könsotydlighet i uppfattningen om Hero orsaka felaktigheter i de uppvisade försvaren och därför även kodningen. Detta skulle vara väldigt allvarligt. Redan efter denna undersökning kan man så smått börja fundera över om man verkligen säkert kan säga att en kvinna uppvisar Omvändning III av någon typ om hon rapporterar att figuren i mitten är en man. Om några osäkerheter uppstår vid även de övriga försvaren så mister hela testet en del av sin giltighet vid testning av kvinnor. Även om det inte finns underlag för några påståenden om att så redan skulle vara fallet så finns trots allt möjligheten att detta skulle kunna hända framöver. Mer forskning behövs för att bättre ringa in problemet samt skapa en fungerande lösning.

Vad gör vi nu?

Man skulle rent teoretiskt kunna tänka sig att man konstruerade om testet så att män och kvinnor fick se samma bilder. Dessa skulle då vara så pass könsneutralt avbildade att både män och kvinnor lätt kunde tolka dem som tillhörande deras eget kön. Men då kvarstår ändå modernitetsproblematiken: vad som är könsneutralt idag är kanske inte könsneutralt om 10 eller 20 år. Bilderna hade fortfarande varit tvungna att ses över då och då och eventuellt uppdateras. Dessutom skulle dessa bilder förmodligen bli mycket svårare att konstruera. De flesta kan förmodligen enas om vad som idag anses vara manliga och kvinnliga attribut, men det är kanske svårare att komma fram till vad som allmänt ses som könsneutralt. Den äldre generationen, till exempel, hörs ibland påtala att de inte längre kan se om en tonåring är av manligt eller kvinnligt kön. Dock verkar tonåringarna själva inte ha minsta problem med detta. Men även om man lyckades med konststycket att rita bilder som alla kunde vara överens om att de var helt könsneutrala, så är det inte säkert att de hade fungerat som önskat. Det är förmodligen så att just tydligheten i könsangivelserna är en stor del av det som sätter igång försvarsmekanismerna. Könsneutrala Heros skulle kunna förändra hela mönstret med försvar så att kodningssystemet hade varit tvunget att omvärderas och eventuellt bytas ut. Att konstruera DMTm-bilder som skulle gå att använda på båda könen skulle av dessa anledningar med stor sannolikhet inte bli något framgångsrikt projekt.

En betydligt enklare samt med all sannolikhet mer givande metod skulle vara att som ett första steg konstruera en ny K1-bild. I denna skulle Hero avbildas på ett sätt som var mer könsspecifikt. Ett enkelt sätt att åstadkomma detta skulle vara att ändra på håret. Längre hår med mjuka vågor skulle gå bra, men kanske ännu hellre någon typ av håruppsättning. Hårband, klämmor, eller t o m ”pippilotter”, dvs. en hästsvans bakom varje öra, skulle göra Heros könstillhörighet mer entydig.

När denna nya K1-bild är färdigritad borde man testa den genom att replikera denna undersökning, med skillnaden att man använder den nyritade bilden istället för den etablerade. Om den nyritade bilden fungerar som förväntat, dvs. är lättare för män att identifiera så som kvinnlig, så borde skillnaden mellan grupperna vara mindre än i denna undersökning. Männens skulle ha lika lätt, eller nästan lika lätt, att korrekt identifiera könet på den kvinnliga Hero som på den manliga Hero. Om detta projekt skulle gå som förväntat kan man gå vidare ytterligare ett steg och göra en undersökning enbart på kvinnor. Den ena gruppen skulle få se den etablerade K1-bilden och den andra gruppen den nyritade. Genom detta försök skulle man kunna jämföra försvaren i de båda grupperna för att försöka utröna om den etablerade K1-bilden är så pass könsneutral

- att den orsakar ett antal kodningar för Omvändning III som inte motiveras av testpersonens faktiska mönster av försvarsmekanismer, samt
- att den, genom denna könsneutralitet, orsakar att andra mönster av försvarsmekanismer aktiveras och genom detta gör testet mindre tillförlitligt när det används på kvinnor.

Referenser

- Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). *Psychological testing*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Andersson, A.L. (1991). *Perceptgenes och personlighet*. Lund: Lund University Press.
- Andersson, A.L. (2004). *Spiral Aftereffect Technique (SAT) och Defense Mechanism Technique modified (DMTm)*. Lund: Institutionen för psykologi, Lunds universitet.
- Bem, S.L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 42, 55-162.
- Björk, N. (1996). *Under det rosa täcket*. Stockholm: AB Wahlström & Widstrand.
- Connikie, Y. (1995). *60-talets mode*. Malmö: Bokfabriken Fakta.
- Crona, Å. (1993). *Kopiornas uppror*. Borås: Centralbiblioteken.
- Fischer, A., & Sandberg, U-B. (1983) *En jämförelse mellan mäns försvarsstrategier i DMT vid sam- och motkönad biperson*. Psykologexamensuppsats, Institutionen för tillämpad psykologi, Lunds universitet, Nr 16.

Fleiss, J.L. (1981). *Statistical methods for rates and proportions*. New York: John Wiley and Sons, Inc.

Mulvey, K., & Richards, M. (2001). *Hundra år av mode*: Lund Historiska media.

Pagano, R.R. (1994). *Understanding statistics in the behavioral science*. (4th ed.). St. Paul: West Publishing Company.

Shaughnessy, J.J., Zechmeister, E.B., & Zechmeister, J.S. (2000). *Research methods in psychology*. International edition. Singapore: McGraw-Hill Higher Education.

Siegel, S. (1956). *Nonparametric statistics for the behavioral sciences*. International student Edition. Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha, Ltd.

Westerlund, B., & Smith, G. (1983) Perceptgenesis and the psychodynamics of Perception. *Psychoanalysis and Contemporary Thought*, 6, 597-640.

Bilaga III

Hungriga män sökes!!!

Jag skall skriva min examensuppsats till psykologprogrammet i Lund. För detta behöver jag ett antal män att testa.

Skulle du kunna tänka dig att hjälpa mig?

Allt som krävs är att du är över 18. Du ska titta på bilder och mönster och beskriva vad du ser. Självklart är du helt anonym. Din tid belönas med ett presentkort på 50kr hos en känd hamburgerkedja!

Intresserad???

Kontakta Jenny Sjögren på e-mail:
jenny-a@swipnet.se

Bilaga IV

BAKGRUNDSFAKTA

Denna undersökning går ut på att jämföra resultaten av två grupper som får se olika bilder. För att försäkra mig om att inte andra faktorer än bilderna spelar roll, så behöver jag lite bakgrundsfakta om dig.

Född år: _____ Månad: _____

Civilstånd:

- Singel
- Sambo
- Gift

Jag har _____ stycken barn.

Utbildning: (kryssa för **alla** de som stämmer på dig)

- fullbordad grundskola
- ej fullbordad gymnasieutbildning, antal terminer _____
inriktning/linje: _____
- fullbordad gymnasieskola. Inriktning/linje: _____
- högskoleutbildning utan examen. Antal poäng: _____
Ämne: _____
- högskoleutbildning med examen. Antal poäng: _____
Examen: _____
- Annan utbildning: _____

Just nu:

- studerar jag
- jobbar jag, inom yrket _____
- kombinerar jag studier och arbete inom yrket _____

Medan jag bodde hos mina föräldrar bodde jag:

- Bara i lägenhet
- Bara i hus
- I både lägenhet och hus

Nu bor jag i: Hyreslägenhet Bostadsrätt Hus Annat: _____

Jag har _____ syskon. Jag är född som nummer _____

Min mors yrke och utbildningsnivå: _____

Min fars yrke och utbildningsnivå: _____

Angående psykologiska tester:

Har du någon gång, oavsett sammanhang, blivit testad med något test med ”tittmaskin”, typ spiraltestmaskinen eller den som stod bredvid?

- Ja, och testet/testen hette: _____
- Nej.

Har du inför värnplikten varit med på uttagstester för stridsflygare?

- Ja, år _____
- Nej

Äter du just nu psykofarmaka?

- Ja
- Nej

Hur många gånger har du medverkat som testperson i försök eller experiment vad gäller någon slags forskning?

_____ gånger.

Bilaga V

Stuart-Maxwells test
Praktiskt genomgång

Först skapas en matris över hur testpersonerna har angett kön på en viss exponering. Följande exempel använder sig av de faktiska siffrorna från denna undersöknings exponering 19.

M=mansgruppen och K= kvinnogruppen. Här ser man bland annat att det fanns 14 par där båda parterna angav rätt kön och 15 par där individen i kvinnogruppen angav fel kön, men dess tvilling i mansgruppen angav rätt kön. Längst ner och i kolumnen längst till höger ser ni raderna hopräknade. Siffran 30 är alltså det totala antalet par i undersökningen.

		M			
		Rätt	Fel	Inget	
K	Rätt	14	0	0	14
	Fel	15	0	0	15
	Inget	1	0	0	1
		30	0	0	30

Varje placering i matrisen har en benämning. Nedan ser vi samma matris som ovan, men med deras benämningar istället för siffrorna för exponering 19.

		M			
		Rätt	Fel	Inget	
K	Rätt	n_{11}	n_{12}	n_{13}	$n_{1.}$
	Fel	n_{21}	n_{22}	n_{23}	$n_{2.}$
	Inget	n_{31}	n_{32}	n_{33}	$n_{3.}$
		$n_{.1}$	$n_{.2}$	$n_{.3}$	$n_{..}$

Man börjar med att beräkna

$$d_1 = (n_{1.} - n_{.1})$$

$$d_2 = (n_{2.} - n_{.2})$$

$$d_3 = (n_{3.} - n_{.3})$$

I detta exempel innebär detta:

$$d_1 = 14 - 30 = -16$$

$$d_2 = 15 - 0 = 15$$

$$d_3 = 1 - 0 = 1$$

Detta test går även att använda när det finns fler än tre möjliga svar, men för just tre svarsalternativ behöver man veta att

$$\bar{n}_{ij} = \frac{n_{ij} + n_{ji}}{2}$$

där ij motsvarar vilka två positionssiffror som helst i matrisen. Formeln man använder för testet är:

$$\chi^2 = \frac{\bar{n}_{23}d_1^2 + \bar{n}_{13}d_2^2 + \bar{n}_{12}d_3^2}{2(\bar{n}_{12}\bar{n}_{13} + \bar{n}_{12}\bar{n}_{23} + \bar{n}_{13}\bar{n}_{23})}$$

Detta ger, med siffrorna från exponering nr 19;

$$\begin{aligned} \chi^2 &= \frac{\frac{0+0}{2} (-16)^2 + \frac{0+1}{2} (15)^2 + \frac{0+15}{2} (1)^2}{2 \left(\frac{0+15}{2} \times \frac{0+1}{2} + \frac{0+15}{2} \times \frac{0+0}{2} + \frac{0+1}{2} \times \frac{0+0}{2} \right)} = \\ &= \frac{120}{7.5} = 16 \end{aligned}$$

χ^2 är alltså 16, vilket med två frihetsgrader har en signifikansnivå på 0.001.

För en noggrannare beskrivning av detta test, se Fleiss (1981).